

Rasfrågan i USA

Den av och för negrer utgivna tidskriften Ebony, med en upplaga av 500.000 exemplar, skriver i sitt senaste nummer att skedet 1945—1955 varit "ett gyllene årtionde" i den amerikanska negerbefolkningens historia. Tidskriften skildrar de framsteg som gjorts på skilda områden: hur negrerna även i flertalet sydstater reellt fått rösträtt, hur segregationen i olika hänseenden minskats eller försvunnit, hur lynchningar praktiskt taget upphört, hur negrerna ekonomiskt och socialt närmat sig likställighet. Negrerna i Amerika står nu, förklarar man, högre än i något annat land, och de befinner sig "inom räckhåll" för fullständig jämlikhet.

I huvudsak har tidskriften utan tvivel rätt. Förbättringen av de amerikanska negrernas ställning sedan det andra världskriget är utomordentlig. Även under år 1955 har genom domstolsutslag, lagändringar och förändringar i vanor och attityder viktiga framsteg gjorts. I maj fastslog högsta domstolen i anslutning till sitt bekanta utslag ett år tidigare att desegregationen (upphävandet av segregationen) i skolorna måste genomföras så snart de praktiska förutsättningarna för denna stora reform är för handen. I november kom ett nytt domstolsutslag av liknande art: segregation i parker, badplatser och andra liknande lokaler för förströelse och rekreation förklarades strida mot författningen då det gällde genom skattemedel upprättade eller stödda lokaler. Under samma månad beslutade den unionella styrelsen för mellanstatlig handel (Interstate Commerce Commission) att särskiljande av vita och svarta inte skulle få äga rum på järnvägar, busslinjer och andra kommunikationsleder för mellanstatlig trafik; detta beslut trädde i kraft den 10 januari detta år. De nu nämnda besluten är blott några exempel bland många på under året vidtagna förändringar i riktning mot ökad likställighet. Särskilt bör betonas att en ständigt förbättring av den största räckvidd sker genom att enligt unionella beslut ingen skillnad mellan vita och svarta får göras inom sådana företag som till någon del arbetar för unionens räkning — denna bestämmelse medför att i praktiken allt färre stora företag kan tillåta sig

något slags diskriminering vid anställning eller eljest.

Bilden av utvecklingen under den senaste tiden har dock många mörka drag. Då Roy Wilkins, sekreterare i föreningen för förbättrande av de färgades ställning (NAACP), den 30 december i fjol karaktäriserade vad som hänt under året förklarade han rent av att trots alla förbättringar "det onda överskuggat det goda" i rasrelationerna under år 1955. Detta yttrande är utan tvivel en agitatorisk överdrift, men lika säkert är att det finns skäl till missnöje, kritik och oro. Det måste ständigt ihågkommas att likställighetstendensen drivs fram av Norden och västern, där negrerna trots den stora inflyttningen under senare tid är relativt fåtaliga, och att södern, där omkring två tredjedelar av den amerikanska negerbefolkningen är bosatt, står tveksam, ovillig eller fiendlig mot reformerna och reformkraven. Vad som gjorts och beslutats till negrernas förmån och inte minst den snabbhet som kännetecknat reformarbetet har medfört en reaktion i sydstaterna som framstår som ett hot mot vad som vunnits.

Sålunda har de förut nämnda besluten i åtskilliga stater mött ett starkt passivt motstånd. Överallt i den "djupa" södern hävdar man öppet att desegregationen i skolorna trots högsta domstolens utslag skall upprätthållas. För att hindra eller fördröja utslaget verkställighet tillgrips skilda medel; i flera stater har genom författningsändringar förutsättningar skapats för upprättande av ett rent privat skolväsen (med offentliga anslag), och senast har staten Virginia efter en folkomröstning med två tredjedelars majoritet gått på den linjen. Det kan med säkerhet antas att denna kringgående taktik kommer att slås ned av nya domstolsutslag, men uppenbart är att en fullständig desegregation i skolorna kommer att ta många år i anspråk. Även i fråga om mellanstatlig trafik samt rekreations- och förströelseplatser har flera sydstaterna förklarat sig inte vilja följa de givna direktiven. För att komma ifrån beslutens tillämpning betonar man starkt de praktiska svårigheterna; det är t. ex. tillåtet att skilja på vita och negrer i inomstatlig trafik, och det blir besvärligt, säger man, att på alla stationer inrätta

skilda väntsalor för mellanstatlig trafik (utan segregation) och för inomstatlig trafik (med segregation).

Men framför allt är det kanske den mera privata om också organiserade reaktionen mot likställighetsbesluten som framkallar oro. En rad föreningar har bildats, i regel i hemlighet, för att genom praktiska åtgärder arbeta mot desegregationen; under ledning av den berömda senator Eastland från Mississippi har en stor, hela södern omfattande organisation bildats i detta syfte. Man söker genom bojkott och ekonomisk påtryckning komma åt de vita som arbetar för likställighet och de svarta som vill tillgodogöra sig de nya förmånerna. Antalet våldsdåd som kan anses betingade av rasmotsättningar har starkt ökat; även om de kollektiva mord som kallas

lynchningar inte förekommit, har ett antal negrer dödats av rashat eller därför att de velat uttrycka sin likställighet som beslutats, och som vanligt har det visat sig svårt eller omöjligt att i dylika fall uppnå fallande dom. Därför begär NAACP energiska åtgärder för tryggande av rättssäkerheten. Särskilt åsyftas fullmakt för unionen att ingripa, men förslag i denna riktning har hittills alltid fallit på sydstatssenaatorernas obstruktion.

Den stegrade spänningen i rasfrågan är en konsekvens av reformernas omfattning och snabbhet. Trots oroande uttalanden och händelser finns inte skäl att befara ett avbrytande av framstegsprocessen. Men svårigheter, dröjsmål och konflikter är ofrånkomliga vid denna väldiga omvandling av ett folks vanor och attityder.